

Autoreferat

1. Anna Sobór-Świdarska
2. Stopień naukowy: doktor nauk humanistycznych w zakresie historii uzyskany w roku 2007 na podstawie rozprawy doktorskiej: *Jakub Berman (1901–1984). Biografia polityczna*.
3. Zatrudniona w Zakładzie Historii Polski Najnowszej w Instytucie Historii Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie od 1 października 2008 r. na stanowisku asystenta, a następnie adiunkta do dnia dzisiejszego.
4. W roku 2009 opublikowałam monografię naukową *Jakub Berman. Biografia komunisty*, wydaną nakładem Instytutu Pamięci Narodowej Głównej Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu, w serii *Monografie*, t. 55 (ss. 620). Publikacja monografii była nagrodą za uzyskanie pierwszego miejsca w konkursie na Najlepszy Debiut Historyczny roku 2007, przyznaną 14 grudnia 2007 r. Zainteresowania badawcze koncentrowały się od początku wokół problematyki biografistyki polskiej XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem działalności członków kierownictwa Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, na tle relacji międzypartyjnych polsko-radzieckich. Badania uwzględniały także różne kanały łączności pomiędzy partią komunistyczną funkcjonującą w Polsce i w ZSRR, w tym kanały łączności służb specjalnych polskich i radzieckich i ich wpływ na działania poszczególnych osób, a także frakcji działających w polskiej partii komunistycznej. Celem badawczym było także

uzyskanie obrazu tła porównawczego relacji międzypartyjnych w Bloku Wschodnim.

W pracy badawczej podjęto także trudny aspekt funkcjonowania w polskiej partii komunistycznej funkcjonariuszy pochodzenia żydowskiego, którego otwarciem była publikacja biografii Bermana. W 2008 r. opublikowano artykuł pt. *Inwigilacja polityków pochodzenia żydowskiego przez Służbę Bezpieczeństwa przed i po Marcu 1968 roku* („Studia Historyczne” 2008, z. 2, s. 185–206) ukazujący nieznany aspekt polskiego roku 1968, a mianowicie działania służb specjalnych podjęte wobec działaczy stalinowskich pochodzenia żydowskiego działających w różnych instytucjach życia politycznego, społecznego i gospodarczego, a także będących na tzw. bocznych torach. W 2010 r. na łamach „Studiów Historycznych” opublikowano analizę dotyczącą radzieckiej oceny działalności kierownictwa Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. [*Kierownictwo Polskiej Partii Robotniczej i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w ocenie radzieckich dyplomatów i funkcjonariuszy (1944–1953) – zarys problematyki*, z. 4, s. 443–459]. Artykuł jest częścią szerszego projektu badawczego zatytułowanego *Międzypaństwowe i międzypartyjne związki polskiego i radzieckiego kierownictwa w latach 1944–1980. Kanały łączności, przepływ i obieg informacji* realizowanego w oparciu o kwerendę w archiwach polskich i rosyjskich. W ramach współpracy nawiązanej z Katedrą Historii Słowian Południowych i Zachodnich Wydziału Historycznego Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu im M.W. Łomonosowa kierowaną przez prof. Gienadija F. Matwiejewa wyjeżdżałam w latach 2016, 2017 i 2019 na staże naukowo-

badawcze. Uzyskałam dostęp do archiwów rosyjskich (m.in. Rosyjskiego Archiwum Społeczno-Politycznej Historii, Rosyjskiego Archiwum Historii Najnowszej) a także trudnodostępnego Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Federacji Rosyjskiej, gdzie kontynuuję kwerendę dotyczącą relacji polsko-radzieckich do roku 1980, w tym w udostępnionych mi materiałach ambasady ZSRR w Warszawie lat sześćdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Prace naukowo-badawcze zakończone będą publikacją monografii. Planowane zakończenie 2020 r. W ramach tych prac przygotowałam i złożyłam do druku odnalezione w ramach kwerendy istotne źródło do badań łączności specjalnej pomiędzy Warszawą a Moskwą, a mianowicie dziennik oficera i analityka KGB pracującego w Polsce w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Źródło zostało przeze mnie przetłumaczone, opatrzone wstępem i przypisami (S.A. Kormilec, *Dziennik niedokończony... 1985–1988*, Wydawnictwo Bellona). Ukazuje ono okres przemian drugiej połowy lat osiemdziesiątych w Polsce oczami funkcjonariusza radzieckich służb specjalnych, analizuje ono walkę personalną w kierownictwie polskiej partii w ostatniej fazie jej istnienia.

W celu ukazania tła porównawczego dla opracowywanego tematu odbyłam staż naukowo-badawczy w Uniwersytecie w Pasawie, na który uzyskałam stypendium rządu Bawarii (Bayhost) w 2009 r. Badałam relacje kierownictwa Socjalistycznej Partii Jedności (SED) z kierownictwem radzieckim. Kwerenda objęła przede wszystkim pracę w Państwowej Bibliotece Bawarii w Monachium i istotnym dla

badania historii partii dawnego NRD Archiwum Związkowym w Koblencji.

Od 2011 r. współpracuję z Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego. W 2012 r. opublikowałam biogram *Szlachcic Franciszek 1920–1990*, z. 198, s. 331–336. Od tegoż roku opracowuję monografię działalności Franciszka Szlachcica mającą ukazać jego działania jako funkcjonariusza służb specjalnych Polski powojennej, członka kierownictwa PZPR w latach 1970–1975, nieformalnych grup frakcyjnych wewnątrz polskiej partii – tzw. partyzantów, „Ślązaków” i „franciszkanów”, a także funkcjonowanie jego osoby na polu łączności polsko-radzieckiej w latach 1962–1975. W 2013 r. opublikowałam artykuł stanowiący zarys biografii Szlachcica w „Dziejach Najnowszych”, z. 2, s. 231–249 zatytułowany: *Franciszek Szlachcic (1920–1990) – przyczynek do biografii „supergliny”*. W bieżącym roku zakończyłam pracę nad książką *Franciszek Szlachcic (1920–1990) – biografia między służbami specjalnymi a polityką*.

Kontynuowałam także współpracę z PSB. W roku 2014 opracowałam biogram działacza politycznego i spółdzielczego, członka kierownictwa Polskiej Partii Socjalistycznej lat 1944–1948 Stanisława Szwalbego [*Szwalbe Stanisław (1898–1996)*, z. 202, s.427–431] i w tym samym roku w z. 203 opublikowany został biogram członka kierownictwa PZPR w latach 1970–1980, działacza frakcji śląskiej w PZPR, jednego z najbliższych współpracowników Edwarda Gierka – Jana Szydłaka (*Szydłak Jan 1925–1997*, s. 541–543). W 2015 opracowałam biogram Eugeniusza Szyra, żołnierza Brygad Międzynarodowych w czasie wojny domowej w Hiszpanii, polskiego działacza

komunistycznego w czasie drugiej wojny światowej w ZSRR, członka kierownictwa PZPR i Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, uczestnika polsko-radzieckich negocjacji gospodarczych 1956–1957, odsuniętego od władzy w ramach czystki „antysyjonistycznej” w latach 1967–1968 [Szyr Eugeniusz 1915–2000, z. 206, s. 331–334]. W 2018 r. złożyłam do druku biogram Juliana Tokarskiego (1903–1977).

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

W pracy uniwersyteckiej koncentruję się na analizowaniu myśli lewicowej i jej wpływu na wydarzenia w Polsce i Europie w wieku XX – prowadzę wykład „Główne nurty współczesnej myśli lewicowej”. Z zainteresowań badawczych ukazuję studentom także problematykę narracji historycznej polskiej i rosyjskiej wskazując różnice ale także elementy zbieżne w pisaniu o przeszłości, krytycznie ujmuję problem polityki historycznej i jej wpływu na postrzeganie historii w Polsce i w Rosji. W prowadzonych seminariach licencjackich, warsztatach i konwersatoriach koncentrowałam się na tematyce dziejów Polski ze szczególnym uwzględnieniem historii PPR i PZPR, a także relacji Polski z sąsiadami w XX wieku.

